

Grondslagen geestelijke verzorging

Beroepsstandaard VGVZ 2023

Hans Schilderman

Utrecht 3 April 2023

change perspective

Radboud University

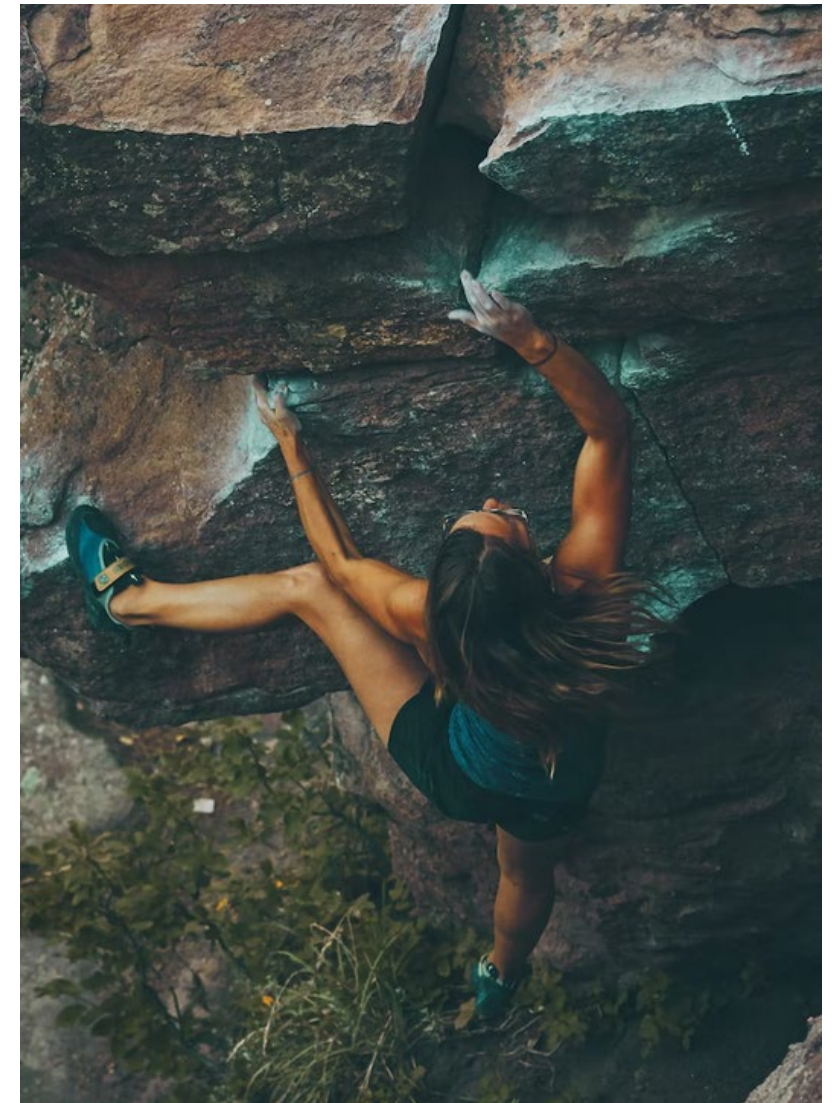

2 Beroepsstandaard VGVZ 2023

Huidige beroepsstandaard 2015

1. Beroepsprofiel: professionele kenmerken van het beroep voor extern belangstellenden, met als belangrijkste doel informatie bieden voor andere beroepsbeoefenaren en de arbeidsorganisatie.
2. Kwaliteitsstandaard: professionele kenmerken van het beroep voor intern belangstellenden, met als belangrijkste doel de functievereisten voor het vak te omschrijven.
3. Beroepscode: morele kenmerken van het beroep, met als belangrijkste doel de gewenste houdingen en gedragingen aan waarden en normen te binden.

Uitdaging: u heeft een prachtige beroepsstandaard met een ongelooflijk goede beroepsvereniging met veel politiek draagvlak. Weet wat je op de hals haalt bij een herziening van de beroepsstandaard.

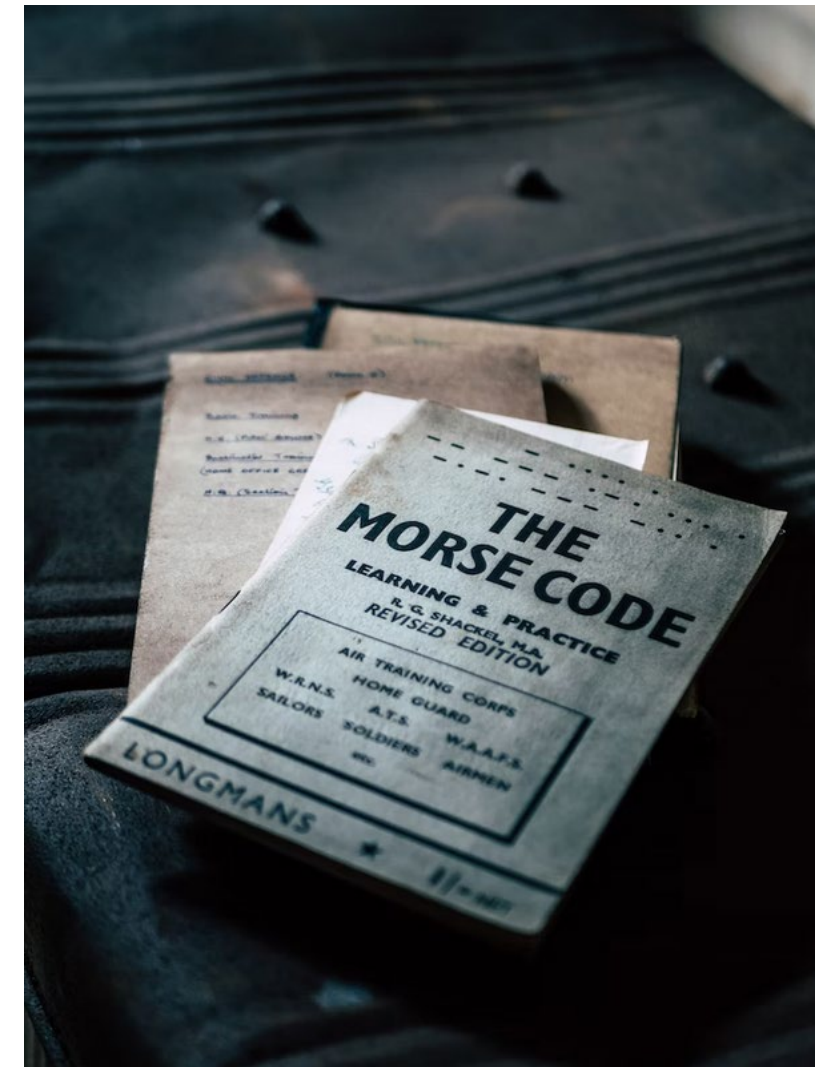

3 Beroepsstandaard VGVZ 2023

Waarde beroepsstandaard

Beroepsstandaarden bieden maten voor een bepaald niveau van prestaties die vereist worden voor het vervullen van een functie. Ze definiëren daarmee de professionele identiteit van een beroepsgroep:

- Haar belangen, rollen, houdingen, en waardeoriëntaties waarvan de betekenis varieert met de context waarin wordt gewerkt.
- Datgene wat haar onderscheidt van andere groepen in dezelfde werkomgeving.
- Voor zover die onderkend wordt door de (werk-)omgeving, respectievelijk correspondeert aan de verwachtingen van belanghebbenden.
- Voor zover die actief beïnvloed wordt door een professionaliseringsbeleid dat door een beroepsgroep gezamenlijk gedragen wordt.
- Aansluitend op kwalificaties zoals gevalideerd door erkende initiële en postinitiële opleidingen.

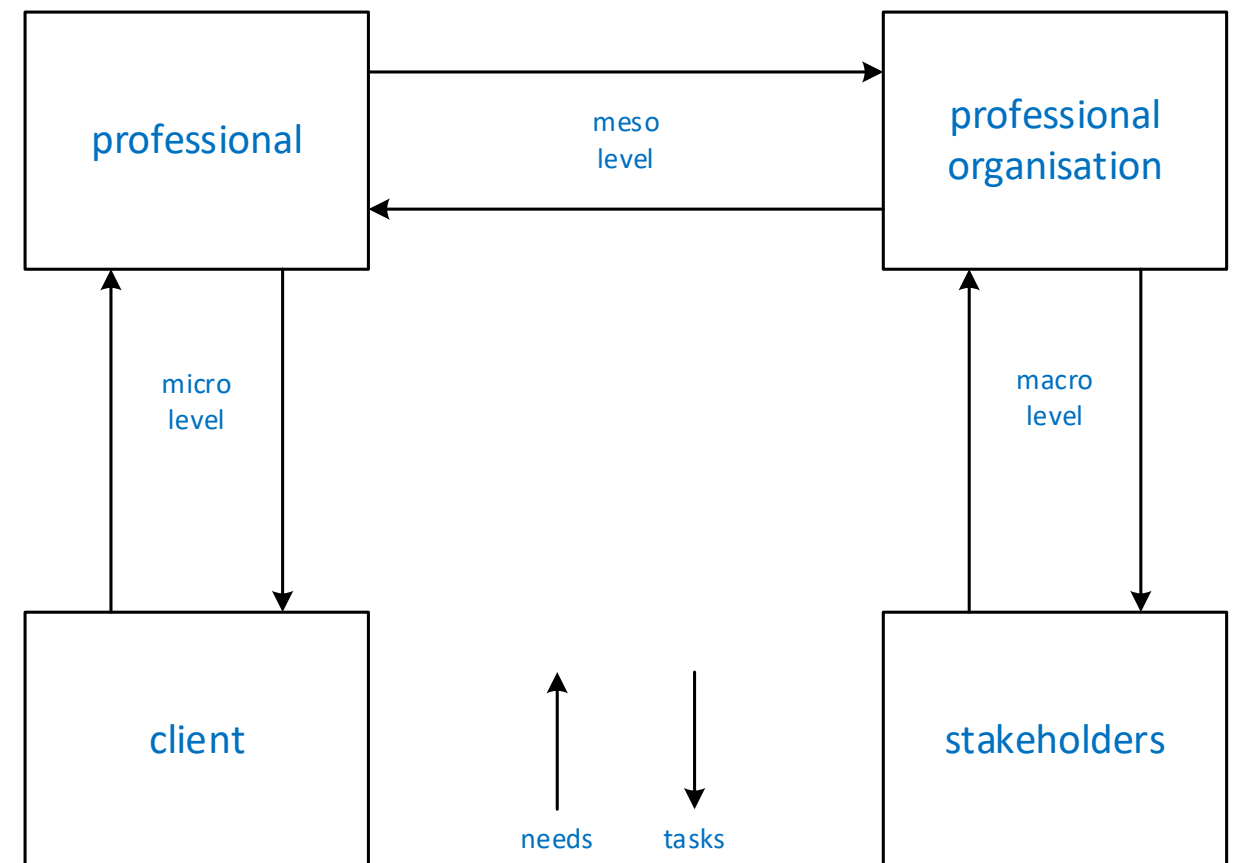

4 Beroepsstandaard VGVZ 2023

Professionalisering: procesmodel

Bij een beroepsstandaard zijn allerlei partijen betrokken die door een beroepsorganisatie geadresseerd moeten worden door het inventariseren van behoeften en het bieden van diensten, en wel op

- Microniveau: het primaire proces van de werkplek.
- Mesoniveau: de dynamiek van de beroepsvereniging.
- Macroniveau: afstemming op maatschappelijke belanghebbenden.

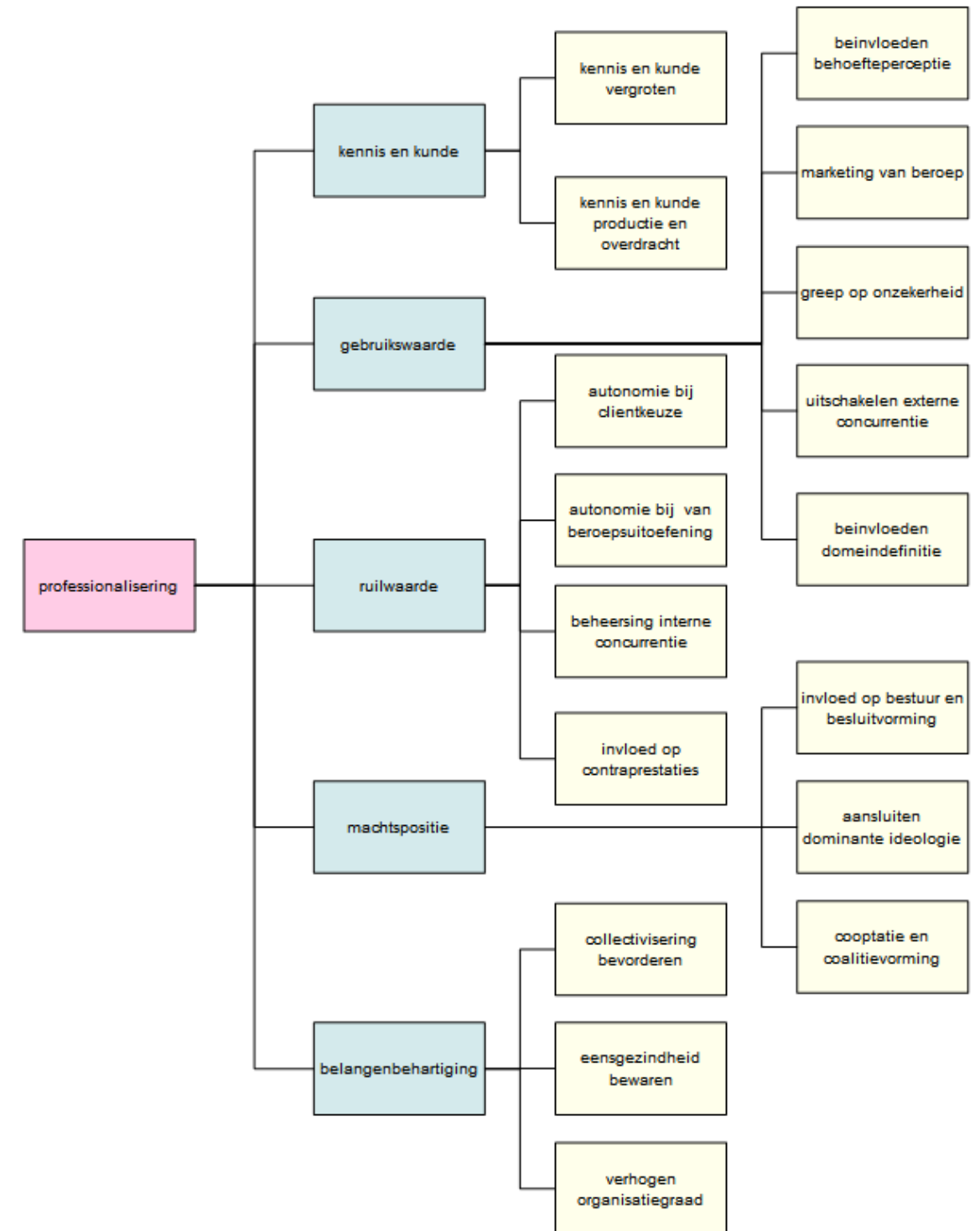
Schilderman, J.B.A.M. (2005). *Religion as a Profession* (EST, 12). Leiden: Brill. 76.

5 Beroepsstandaard VGVZ 2023

Professionalisering: beleidsmodel

Dat vraagt om beleid van de beroepsvereniging op het terrein van:

- Kennis en kunde: borging van competentie.
- Gebruikswaarde: betekenis van aangeboden diensten.
- Ruilwaarde: tegenprestaties beheren.
- Machtspositie: invloed genereren.
- Belangenbehartiging: cohesie bevorderen.

Schilderman, J.B.A.M. (2005). *Religion as a Profession* (EST, 12). Leiden: Brill.

6 Beroepsstandaard VGVZ 2023

Competenties en kwalificaties

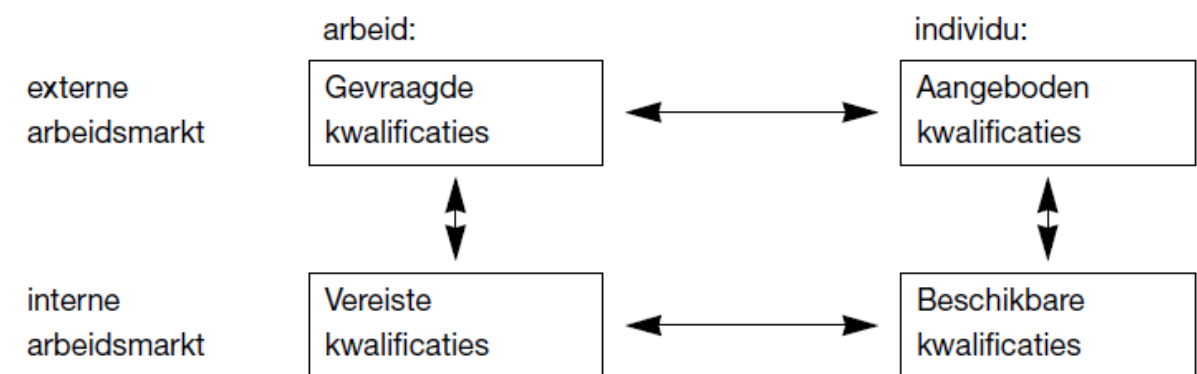
Competenties:

‘De vermogens (cognitieve vaardigheden en handelingsvaardigheden) van een individu die hem of haar in staat stellen op een adequate wijze taken uit te voeren, oplossingen te vinden en te realiseren in de dagelijkse handelingspraktijk’.

Kwalificaties:

‘Het geheel van geformaliseerde competentievereisten dat in arbeidssituaties gesteld wordt om met gewenst resultaat arbeidstaken uit te voeren en oplossingen voor uiteenlopende problemen in de arbeidssituaties te vinden en te realiseren. Kwalificaties normeren de afstemming tussen gevraagde en vereiste kwalificaties en de door een individu verworven competenties’.

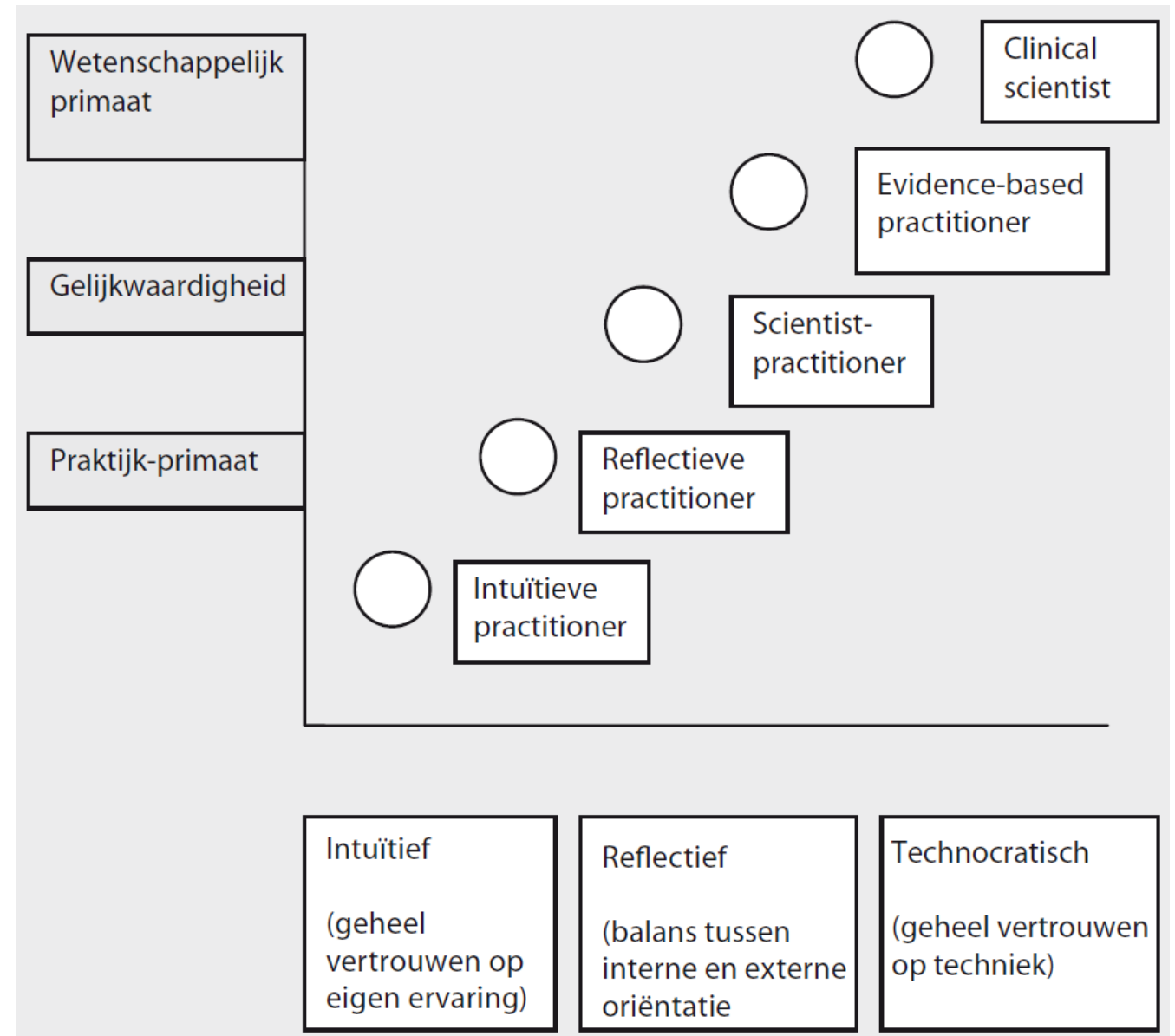
Klarus, R. (1998). *Competenties erkennen. Een studie naar modellen en procedures voor leerwegaafhankelijke beoordeling van beroepscompetenties.* 's Hertogenbosch, CINOP. p. 49.

Hövels, B. (1993). Terug naar de inhoud op het snijvlak tussen onderwijs en arbeid. In B. Hövels & L. Römkens, *Notities over kwalificaties* (pp. 4-67). 's-Hertogenbosch: CIBB. P.34.

7 Beroepsstandaard VGVZ 2023

Beroepsstandaard VGVZ 2023 in de praktijk

Bron: Hutschemaekers G. De psycholoog als scientist practitioner: een terreinverkenning. In: Hutschemaekers G, Kessels R, Beckers D, Wijk R van. Cursushandleiding Psychologie en Praktijk Nijmegen: Faculteit der Sociale wetenschappen; Opleiding Psychologie 2009-2010. (De psycholoog als scientist-practitioner. In: *Psychologie en Praktijk*. 25).

8 Beroepsstandaard VGVZ 2023

Competenties vanuit academisch perspectief:

De huidige beroepsstandaard onderscheidt 14 competenties; echter deze:

- Zijn generiek en nominaal omschreven en missen een profielcriterium van het arbeidsdomein (d.w.z. gelden ook voor andere beroepsgroepen).
- Zijn niet naar domein (werkveld), niveau (b.v. WO/HBO) of taakstelling (rollen, zie 1.5) onderscheiden.
- Zijn niet op kwalificaties afgestemd, respectievelijk missen een afstemming op de kwalificatiestructuur van het hoger onderwijs (Bologna-verklaring, BAMA-structuur, Dublin descriptors, 3rd cycle).
- De kwestie van bevoegdheid (zie 2.1, resp. zending, vrijplaats etc.) intervenueert voortdurend in de discussie over invulling van competenties en kwalificaties, maar verdient als (constitutionele/theologische) conditie van de beroepenstructuur een eigen discussie.

Schilderman, J. (2015). Van ambt naar vrij beroep. De geestelijke verzorging als voorziening in het publieke domein. In: *Tijdschrift voor Religie, Recht en Beleid* 2015, 6 (2), 5-23.

9 Beroepsstandaard VGVZ 2023

Voorbeeld NIP

Bij de herziening van de beroepsstandaard zijn zinvolle vergelijkingen te maken met vergelijkbare beroepsverenigingen voor wat betreft de reorganisatie van competenties en kwalificaties. Het Nederlands Instituut van psychologen bevindt zich in een vergelijkbaar proces van herziening.

Bijvoorbeeld gelet op de formele indeling naar competenties:

Handelen

Communicatie

Samenwerking

Kennis en wetenschap

Maatschappelijk handelen

Organisatie

Professionaliteit

Of bijvoorbeeld naar haar [beroepsstructuur](#)

Nederlands Instituut
van Psychologen

10 Beroepsstandaard VGVZ 2023

Geestelijke verzorging als toekomst: suggesties

1. Ga uit van analytische definities voor kernbegrippen van het vak (geloof, levensovertuiging, spiritualiteit, zingeving) die publiek toegankelijk zijn en op eigen disciplinair terrein (theologie, religiewetenschap) een conceptuele en empirische status hebben. Herdefinieer b.v. de vrijplaats in termen van de vrijheid van religie en levensovertuiging.
2. Ga bij competenties en kwalificaties uit van functiedifferentiatie:
 - Werkvelden: residentieel of ambulantly.
 - Initiële opleiding: WO of HBO.
 - Postinitiële opleiding: master of post-master functie.
 - Loopbaan: leeftijdsopbouw of functiekenmerken.
3. Ga met opleidingen in gesprek over de afstemming van competenties van geestelijk verzorgers op kwalificaties van universiteiten en hogescholen in het kader van een samenhangend post-initieel curriculum dat als 'third cycle' in de Bologna kwalificaties en Dublin descriptors kan gelden, en dat als zodanig NVAO geaccrediteerd kan worden.
4. Verbindt de afsluiting van een post-initieel curriculum met een beroepseed, af te leggen tijdens de diploma-uitreiking. De eed wordt publiek uitgesproken en bij de beroepsvereniging geregistreerd en bindt vanaf dat moment de beroepsethiek aan professionele beroepsuitoefening, zoals voor [academische beroepen](#) gebruikelijk. De beroepsvereniging wordt daarmee de facto 'moral community' met kenmerken van een 'zendende instantie'.
5. Ondersteun leer- en ontwerponderzoek voor interventies in de geestelijke verzorging. Draag bij in de ontwikkeling van een werkplek georiënteerd en ondersteund PhD-programma.